

בעיותיו של הבאלט שלנו מתחילות בבית הספר

צורך לשלוח אותה לשנתיים ללמוד באקדמיה באירופה. וצדקת, כי שנתיים אלה נתנו לה מה שלא קיבלה במשך עשר שנות לימוד בארץ. מה הסיבה לכך, לדעתך?

אין זה פשוט להגדיר זאת במילים. זה משהו שאתה מרגיש, רואה אותו, עד שאי אפשר לטעות. מערכת הוראת הבאלט בארץ מבוססת על הטכניקה הקלאסית, אבל בתודעה ניכרת המחשבה, שהמטרה הסופית היא המחול המודרני. כאילו לכך שואפים. ולא לכך שואפים באופן מעשי?

ודאי שלא. לפחות מנקודת ראות דידיאקטית. לדעתי, דיעה שאולי לא כל אחד יסכים לה, כל רקדן קלאסי מושלם מסוגל לבצע כל צורה של מחול מודרני; מהניאו-קלאסי, וזה כמעט מובן מאליה, ועד לצורות התוקפניות ביותר של המודרני העכשווי. לאמיתו של דבר, רקדן שקיבל חינוך המתבסס על טכניקה מודרנית זו או אחרת, לעולם לא יהיה מסוגל לחרוג מעבר לשיטה שלמד. רקדן כזה מוגבל באפשרויות הביטוי שלו.

עם כל הכבוד לבתי-ספר כמו "תלמה ילין", שם אי אפשר לפתח רקדנים טובים, כך שמשורותיהם ייצצו הכוריאוגרפים הטובים

אולי אתה צודק. לדעתי, כדאי להתמקד בקלאסיקה. שיעורי רפרטואר הכרחיים, בראש וראשונה יש להתמקד בירושתו של פוקין. זה הקרקע שעליה יש לבנות.

הופעתני ההוכחה, שב"תלמה ילין" אכן מלמדים בשיעורי הרפרטואר את "לה סילפיז", כי לדעתך זה שייך יותר לסגנון מאשר לבסיס הכללי של הבאלט. הייתי מוסיף לפוקין, כתשתית שעליה יש לבנות, גם את "אגם הברבורים" של פטיפה.

בוא נדבר דוגרי, אפילו אם זה מכאיב. אין לנו

בארץ ריקוד טוב ממש, משום שמנסים לפתח כוריאוגרפים מבלי לדאוג קודם כל לרקדנים טובים.

אינך מגזימה קצת ביחס לרמת הרקדנים שלנו?

לא, כי אני מתכוונת לרקדנים, המעוניינים בריקוד הקלאסי או לכל היותר הניאו-קלאסי. עובדה, כמעט אף רקדן ישראלי לא התקבל ללהקה קלאסית בחו"ל, אלא אם כן למד מספר שנים בחו"ל. כגון ימית כליף, שלמדה בקנדה, שרון שטרק, שלמדה ב-American School of Ballet או תמר שלף, שהשתלמה בבית הספר של הבאלט המלכותי הבריטי בלונדון.

לפני שאשאל אותך, האם את רואה פתרון להשבת רמת הרקדנים והרקדניות הקלאסיות בארץ, הייתי רוצה לשמוע תשובה לשאלה כואבת עוד יותר. נניח, שנגיע לכך, שמדי שנה יסיימו חמישה רקדנים בעלי רמה טובה את בתי-הספר. האם יימצא להם מקום לרקוד בו בארץ? ומדובר במקצוע, שבו "תוחלת החיים" המקצועית קצרה מאוד.

אולי, אם יהיו לנו יותר רקדנים טובים, גם יחס העיתונות לבאלט הקלאסי ישתנה. תהיה דרישה יותר גדולה למופעים, ולא נשגה בחלומות ואשליות על הצורך ביותר מלהקת באלט אחת. לדעתי, הפתרון פשוט משחושבים. יש בארץ מורים טובים, כך שיש פוטנציאל אפשרות לגדל דורות של רקדנים מעולים. אבל המערכת לא נכונה, הדגשים בלתי נכונים. עם כל הכבוד לבתי-ספר כמו "תלמה ילין", שם אי אפשר לפתח רקדנים טובים, כך שמשורותיהם ייצצו הכוריאוגרפים הטובים. אולי הגיע הזמן לחשוב על בית-ספר תיכון לכוריאוגרפיה, כדוגמת בית-הספר ע"ש ואגאנובה בסנט פטרבורג או בית-הספר שליד האופרה של פאריז.

שמא את צודקת. מכל מקום, בטוח שבמצב הנוכחי לא יחסרו תלמידים.

עם נירה פז שוחח ראדו קלאפר

נירה פז היא דמות מוכרת, ובכל זאת נדירה בנוף המחול הישראלי. לשעבר באלרינה בלהקת "המטרופוליטן אופרה" בניו-יורק. כיום יו"ר עמותת "תחרות מיה ארבטובה", המתקיימת מדי שנה מאז 1990, שמטרתה לגלות ולעודד כשרונות צעירים בתחום הבאלט הקלאסי. כן נודעה פז כבאלרינה ומורה בזכות עצמה. האם אפשר לתאר בת-שיחה מתאימה יותר, לברר את מצבו של הבאלט הקלאסי בארץ?

ובכל זאת, ספקותי האישיים - האם הגיע הזמן לגעת בפצע? ומהי התועלת שתצמח מכך? - קיבלו חיזוק מסירובה לדבר. "אני מעדיפה לשתוק" - מכריזה נירה פז. התנגדותה דווקא עוררה אותי לכיוון מחשבה הפוך. בעצם, למה לא לדון בזה? עד מתי נסתתר מאחורי השקרים הנעימים, המרדימים? התעקשתי לשכנע אותה לפתוח, למרות הכל, את "הפעקאלה", את צרור אכזבותיה.

ראדו קלאפר: למרות הכל, למה לא לדבר?

נירה פז: התשובה שלי מוכנה, נקודה נקודה. אין טעם בשיחה כזאת, מפני שאין אצלנו שלושה ערכים בסיסיים; אין פירגון, אין הערכה מקצועית ואין אתיקה, גם היא מקצועית. וזאת, משום שהאנשים העוסקים בכך, בעצמם אינם בטוחים במה שהם עושים ומנסים להסתיר את מה שאינם יודעים.

אפילו אם זה אינו קריטי, בכך הם מונעים מעצמם להשלים את החסר.

בדאי. וזה מוליך לסודיות האבסורדית, המאפיינת כמעט את כל הסטודיות. המופע השנתי הפומבי הוא כמעט ההזדמנות היחידה להוכח בתוצאות עבודתן. לדעתי, מחוייב המציאות, להראות לאנשי המקצוע את התוצאות כל שלושה-ארבעה חודשים. אין לדבר על רמה בחינוך לבאלט קלאסי, שעה שברוב בתי-הספר חסרה החשיפה והתחרות, הדרושות להתקדמות ממשית.

אם אני מבין נכון את דבריך, יהיה עלינו לדבר בנושא שלנו על סמך ניחושים בלבד.

לא בדיוק, כי בסופו של דבר, רמתן של התלמידות הצעירות מדברת בעד עצמה, ואין צורך בהוכחות נוספות. אתן לך דוגמה קרובה לי מאוד - בתי, טליה. בשנות ה-80, כשהבסיס לבאלט הקלאסי היה כבר קיים בארץ, חשתי

